fuldstændig Behandling og føre til et Resultat.

Lehmann: Efter den væsenlige Samstemning, som det ærede Medlem vil have fundet mellem Ministerens Udtalelser og mine Anthydninger, kan jeg ikke have stor Opfordring til at imødegaae hans Foredrag, og jeg har kun begjært Ordet, fordi jeg nødig vil have Udseende af at have spøgt med Noget, der kan fremtræde som en moralsk Fordring. Det var en fuldkommen moralsk Følelse, der fik mig til at protestere imod, at der skulde være en moralsk Fordring, hvor Kjødet havde saameget at sige, som i det Tilfælde, jeg talte om. Jeg skal ogsaa henvise til andre Sider, som vilde være til liden Baade for Moralens sande Fordring. Da den høitærede Minister selv har sagt, at Forslaget her foreligger i en modificeret Skikkelse fra den først paatænkte, kan det vel ikke betragtes som Indiscretion, naar jeg siger, at i det Udkast, der først var sendt til Amtsraadenes Betænkning, var det sat som en Betingelse for, at Enken kunde beholde Gaarden, at hun var den afdøde Fæsters første Kone. Heri vilde ligge en stor Modgift, som nu er bortfalden. Som Bestemmelsen staaer her, har den et Præg, der hører til Skyggesiden af den sociale Udvikling af Landboforholdene. Jeg veed ikke, om den høitærede Minister mindes et lille Arbeide af Poul Møller, der hedder: „Lægdsmanden i Olsebymagle" og fremstiller en Selveiers Søns Speculationer. Denne Søn speculerer paa, at han mulig engang vil blive Eier af Faderens Gaard; den Tanke skulde man troe laa nær. Men hans Tanke er den: Fader er gammel og døer med det Første; efter ham kommer Jørgen, som allerede er Kjæreste med Moder, naar Moder døer, gifter Jørgen sig med den lille Gaasepige og naar saa Jørgen er død, saa gifter jeg mig med Gaasepigen og faaer saa min Faders Gaard. Det var i spøgefuld Form, men det er en meget streng moralsk Tanke, der ligger til Grund derfor, og som Enhver af sin egen Erfaring kan finde Exempler paa i rigt Maal, nemlig den, at Oldingen, som er langt ud over den Tid, da Ægteskab til nogensomhelst moralsk eller verdslig Velsignelse kunde indgaaes, ægter en ung Pige, som tager ham til Mand for snarest muligt at blive Enke og saa faae den, som hun egenlig skøtter om. Naar nu en Pige veed, at hun ved denne Speculation ikke blot kan faae en Gaard, men ogsaa overføre den paa den, der er i hendes Tanker, opstaaer her et Forhold, som jeg ikke kan spøge med, men i Alvor maa betragte som unmoralsk.

Jeg skal ogsaa her tillade mig at henvise til et Forhold, som vi Alle kjende og som vi altid betragte med en vis Medlidenhed, et Smiil, jeg sigter til den eiendommelige Stilling, som vi kjende ved enkelte Huse paa Landet under Begrebet „Fordemodermand"; det vilde kun være lidet heldigt, om der nu ogsaa ved Fæstegaardene skulde komme nogle saadanne Queens consorts, komme Fæstegaarde, hvor den egentlige Fæster er Enken og hvor Manden ikke sidder som Boets Værge, men kun udøver de Rettigheder, Konen vil indrømme ham, og som han mister, naar hun døer.

Endelig skal jeg berøre et Spørgsmaal, som hører til en anden Sphære, men hvor Enhver har Leilighed til at gjøre Erfaring, nemlig at den Omhu for, at Enken snarest muligt kan faae en Mand, navnlig gaaer meget alvorlig ud over Børnene.

Rosenorn: Naar jeg har forlangt Ordet, er det ikke, fordi jeg troer at kunne give et yderligere Bidrag til den interessante Forhandling, vi have hørt i Aften, men kun for at motivere en eventuel Stemmegivning ved Overgangen til 2den Behandling. Jeg seer i dette Udkast en praktisk Vei til det Maal, jeg ogsaa anseer for det retteste, nemlig Selveiendom og Fæstetvangens fuldstændige Ophør. Af den Grund vil jeg stemme for Overgangen. Der er enkelte Punkter, som jeg nærmere kunde ønske at omtale, men jeg skal ikke paa dette Stadium af Sagen videre opholde Thinget derved.

Indenrigsministeren ad interim: Det er aldeles rigtigt, at i den forrige Skikkelse, som dette Lovudkast havde, havde § 3 ogsaa en anden Skikkelse og det var en Følge af, at § 2 ogsaa deri var anderledes affattet. Det var nemlig bestemt i § 2, at Fæstet skulde